

Motion

1975/76: 435

av herr Hellström m. fl. om auktorisation för den som efter konkurs önskar starta nytt företag

Antalet konkurser har i Sverige ökat snabbt de senaste åren, från 1 493/år 1964 till 4 171/år 1975. Brottsligt förfarande har konstaterats vid anmärkningsvärt många konkurser. Enligt en uppskattning gjord i en undersökning (Kedner 1974) finns någon form av gäldenärsbrottslighet vid ca 40 % av slututdelningskonkurserna och vid 40–50 % av fattigkonkurserna. En rad företagskonkurser görs för att ägaren på ett brottsligt sätt skall kunna tillgodogöra sig skatte- och andra allmänna medel. Ett företag kan t. ex. låta bli att betala in moms, arbetsgivaravgifter etc. varefter det försätts i konkurs. Företagaren blir då inte personligen ansvarig för skatteskulderna. Löner som inte utbetalats av resp. företagare ersätts numera till löntagarna av staten genom lönegaranti etc. Det finns exempel från många yrkesområden på företagare som systematiskt tillskansar sig dessa typer av illegala inkomster genom upprepade konkurser med olika bolag. Samhällets möjligheter att inskrida mot en sådan verksamhet – som kan pågå länge – är små, då företagaren i regel inte är personligt ansvarig för de skulder som uppkommer vid konkurserna.

Några färskare exempel kan belysa den teknik som tillämpas:

○ Ett sydsvenskt hotell med restaurang har sedan år 1966 försatts i konkurs fyra gånger av olika ägare. Hotellet drivs f. n. med nya ägare, vilka för sin del för något år sedan gjort konkurs med en annan restaurang i Sydsverige. I en rad av konkurserna finns skatteskulder.

○ En företagare i Sydsverige i konfektionsbranschen har sedan år 1966 gjort konkurs med olika bolag i en rad sydsvenska samhällen sju gånger sedan år 1966. Han är skyldig samhället drygt 1,5 milj. kr. i obetalda skatter. Då han under årens lopp opererat i olika samhällen har han i en rad fall kunnat etablera sina företag med kommunalt ekonomiskt stöd. Hans företag har hyrt lokaler, maskiner etc. av honom själv personligen, varför dessa tillgångar inte har berörts av konkurserna utan företagaren har kunnat fortsätta på ny ort.

○ Ett städbolag i Stockholm har stämts till arbetsdomstolen då man inte utbetalat avtalsenlig lön och försäkringar till en städerska. Målet gäller också olovlig uppsägning. Bolaget förlorade i arbetsdomstolen, som dömde bolaget att utbetala skadestånd till städerskan. Då domen meddelades hade emellertid alla tillgångar förts ur företaget som upphört att existera. Samme företagare fortsatte emellertid att driva städningen såsom tidigare på arbetsplatsen i fråga men nu med nytt bolag.

O Den största ökningen av antalet konkurser finns inom byggbranschen. Mellan åren 1966 och 1970 ökade antalet konkurser där med 212 %. En företagare i Västsverige har nyligen genom att laborera med en blandning av bolag i byggnadsbranschen under kortare tid än två år hunnit försätta 16 stycken bolag i konkurs, med uteblivna löner och skatter som resultat.

F. n. sker insatser på många områden för att bekämpa skattebrott i samband med spekulativ företagsetablering. Fåmansbolagens ställning granskas. Ingrepp förbereds mot gråa och svarta entreprenader etc. I en rad fall finns här en koppling till den typ av konkursaffärer som exemplifierats ovan. Ett genomförande av konkurslagskommitténs förslag om förenklad konkurs skulle vidare innebära att en del av den stora dolda gäldenärsbrottsligheten i de tidigare s. k. fattigkonkurserna kan röjas. Det är emellertid även väsentligt att eliminera själva kärnproblemet vid spekulativa konkurser, dvs. möjligheten att genom upprepade konkurser med nya bolag undandra samhället skatt och de anställda löner.

Enligt motionärernas mening är det inte rimligt att en företagare som gjort konkurs automatiskt skall ha rätt att starta ett nytt företag – eller alternativt att aktivera ett eventuellt förefintligt vilande bolag. Samhället måste ges möjlighet att t. v. avstänga en person från rätten att etablera företag när det är tydligt att personen i fråga i spekulationsssyfte äventyrar de anställdas sysselsättning och trygghet och undandrar samhället skatter och avgifter.

Ett system bör upprättas med krav på auktorisation för den som önskar starta ett nytt företag efter konkurs. Någon ovillkorlig avstängning av alla som gått i konkurs bör inte förekomma – syftet är ju inte att försvåra arbetet för seriösa småföretagare utan att genomföra en sanering för att eliminera brottslig verksamhet. En auktorisation kan kringgås om konkursföretag skrivs över på makar, barn etc. – detta sker i viss utsträckning redan nu när konkursföretagaren inte alltför starkt vill utmana den allmänna opinionen på en ort även om inga formella hinder nu föreligger för etablering. Man bör överväga om denna typ av transaktioner skulle kunna inrymmas inom en auktorisationslagstiftning i form av en generalklausul av liknande slag som förbereds i den allmänna skattelagstiftningen.

Ett auktorisationssystem syftar till att undanröja kvalificerade skattebrott. Men systemet kunde också utformas som ett positivt stöd till de seriösa småföretagare som av andra skäl tvingats i konkurs och kombineras med insatser för utbildning och konsult hjälp för företagsledning åt sådana företagare.

Med hänvisning till det anförda hemställer vi
att riksdagen hos regeringen begär initiativ i syfte att ställa krav
på någon form av auktorisation för den som efter genomgången
konkurs åter önskar starta ett företag.

Stockholm den 20 januari 1976

MATS HELLSTRÖM (s)

LARS ULANDER (s)

KJELL NILSSON (s)

i Växjö

KARL-ERIK HÄLL (s)

BENGT FAGERLUND (s)